

Suomen kestävä
kehityksen toimikunta

Finlands kommission
för hållbar utveckling

Finnish National Commission
on Sustainable Development

Promemoria

Möte för kommissionen för hållbar utveckling 20.11.2024

Auditoriet i Lilla Parlamentet

Temana för mötet: Ekologisk hållbarhet och aktuella frågor för kommissionen för hållbar utveckling

Mötets öppnande

Ordförande, statsminister Petteri Orpo öppnade mötet klockan 10.04. I sitt öppningsanförandet tog ordföranden, bland annat genom att berätta om partiledarnas rundabordsamtal om klimat- och naturpolitiken, upp finländarnas omfattande gemensamma engagemang i klimatåtgärder och i att stoppa förlusten av biologisk mångfald. Partierna anser att klimatförändringarna och förlusten av biologisk mångfald är stora utmaningar och att det är mycket viktigt att hitta snabba lösningar på dem. Partiernas åsikter om metoder att lösa dem kan variera, men det råder ett samförstånd om de viktigaste lägesbilderna.

Ordföranden konstaterade att både den kommande Europeiska kommissionen och Finlands regering i sitt arbete fokuserar på att betydligt öka produktionen av ren energi och investeringarna i åtgärder för att minska industrins utsläpp. Dessutom är det viktigt att öka de tekniska kolsänkorna i Finland, framför allt med beaktande av utmaningarna med Finlands skogar och andra kolsänkor. Finlands regering har åtagit sig att bedriva klimat- och naturpolitik som en enda helhet i enlighet med vetenskapssamhällets budskap. För ett tag sedan presenterades ett förslag till att förhindra att avloppsvatten släpps ut i Skärgårdshavet, utöver att det har gjorts investeringar i ren energi och i minskning av industrins utsläpp. Återställande av forsarna i Palokki är ett viktigt initiativ för att återetablera vandrande fiskbestånd, men det behövs insatser från det civila samhället som stöd för arbetet.

Internationellt samarbete är också viktigt för att begränsa klimatförändringarna och anpassa sig till dem. Ordföranden berättade om det arbete som den klimatkoalition som Finland var med och grundade för finansministrarna har utfört för att bland annat bidra till prissättningen av kol. Finland fortsätter detta arbete som en del av statschefernas klimatkoalition, som Tyskland grundade vid klimat-COP28 i Doha. Ordföranden lovade att även framöver berätta för kommissionen om hur arbetet i statschefernas koalition har framskridit.

Saana Ylikruuvi, vice ordförande för kommissionen, presenterade enkäten Mentimeter om biologisk mångfald för medlemmarna av kommissionen. I enkäten med fem frågor ansåg deltagarna att den egna närraturen och nationalparkerna var den viktigaste naturen för dem. De flesta deltagare var bekymrade över både den finska naturens och den globala naturens tillstånd. Mest bekymrade var de över den globala naturens tillstånd. Medlemmarna av kommissionen var eniga om att det är ekonomiskt lönsamt att främja biologisk mångfald.

Aktuella frågor kring hållbar utveckling

Eeva Furman, generalsekreterare för kommissionen, presenterade läget i beredningen av kommissionens åtgärdsplan. Ett utkast till en plan, som nu består av tio åtgärder, bereddes på verkstäder som ordnades 2024, och medlemmarna av kommissionen har fortfarande i början av 2025 möjlighet att ge skriftliga kommentarer

till planen. Avsikten är att godkänna åtgärdsplanen på nästa års första möte den 11 februari 2025. På samma möte presenteras ett utkast till en landrapport om hållbar utveckling, en rapport som Finland har utarbetat för FN (voluntary national review, VNR).

I mötesplanen för våren 2025 ingår för tillfället även ett gemensamt möte med Utvecklingspolitiska kommissionen den 4 mars 2025 och ett årsseminarium om läget och framtiden för hållbar utveckling som ordnas tillsammans med riksdagens framtidsutskott i maj.

Generalsekreteraren gav en kortfattad presentation av processen för beredning av Finlands landrapport om hållbar utveckling och av rapportens tyngdpunkter, som är bland annat kunskapsbaserad, omfattande samarbete med alla samhällsaktörer och framtidsorientering. Rapporten innehåller åter en oberoende intressentbedömning av genomförandet av Finlands Agenda2030 i fråga om varje mål för hållbar utveckling. Beredningen av bedömningen samordnas av Suomalaiset kehitysjärjestöt – Fingo och, när det gäller företagens synpunkter, av det finska nätverket inom FN:s företagspartnerskapsprogram *FN:s globala överenskommelse*. Särskilt fokus läggs på att unga ska delta i processen, och bland annat medlemmarna av gruppen De ungas Agenda2030 har aktivt varit med om att ta fram intressentbedömningen. Dessutom gör de unga en egen bedömning med 3 200 tecken av genomförandet av Finlands Agenda2030 för landrapporten.

Klimat och natur som en del av den hållbara utvecklingen

Juha Damski, kanslichef vid miljöministeriet, presenterade FN:s och EU:s centrala processer för klimat- och naturpolitik samt deras effekter på Finlands nationella arbete och målsättning. Damski underströk det starka ömsesidiga sambandet mellan klimatpolitik och naturpolitik och behovet av att ta fram lösningar för att begränsa klimatförändringarna och i samarbete stoppa förlusten av biologisk mångfald.

Den kommande Europeiska kommissionen fokuserar sin klimatpolitik på kontinuiteten i klimatpolitiken. Åtgärdspaketet Fit for 90, en ny klimatarkitektur, en ren industriell giv och ett nytt sätt att granska konkurrenspolitiken är de främsta elementen i kommissionens klimatpolitik.

EU:s initiativ till att utveckla naturresursmarknaden samt genomförandet av direktivet om företagens hållbarhetsrapportering stärker styrningen av den privata sektorn i syfte att skynda på klimat- och naturåtgärderna. Cirkulär ekonomi förbättrar förutsättningarna för en hållbar ekonomisk tillväxt genom att ge möjligheter till en ny typ av företagsverksamhet, genom att spara naturresurser och genom att minska utsläppen. Enligt en studie från Oxford Economics är den ekonomiska tillväxten kopplad till åtgärderna för att minska utsläppen genom att ekonomin stärks av ambitiösa klimatåtgärder.

Kanslichef Damski sammanfattade även resultaten av FN:s konferens om biologisk mångfald. Under förhandlingarna nåddes samförstånd om flera ärenden på agendan, bland annat om att stärka ursprungsfolkens ställning. De med stor förväntan emotsedda stora besluten om finansiering och om reglerna för genomförande av Kunming-Montrealramverket för biologisk mångfald fattades ändå inte. Under konferensen pågick FN:s klimatförhandlingar fortfarande i Baku i Azerbajdzjan.

Medlemmarna av klimat- och naturgruppen för unga presenterade en deklARATION från miljötoppmötet för unga, som ordnades mellan den 25 och den 26 oktober 2024. I toppmötet deltog mer än 300 unga i olika åldrar. Mötestemana var skogar och biologisk mångfald, ett hållbart matsystem, klimatåtgärder och ett gott liv inom planetens gränser. [Deklarationen finns här](#).

Kommentarer från vetenskapspanelen och De ungas Agenda2030

Kommentarerna från vetenskapspanelen och De ungas Agenda2030 underströk behovet av att i samarbete lösa problem med ekologisk hållbarhet, social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet på grund av det starka sambandet mellan dem. Mätningen av status för hållbarhetsomställningen bör omarbetas så att den bättre

ska beakta olika hållbarhetsdimensioner. Lägesbilder som bygger på mer omfattande indikatorer skapar en mer övergripande bild. När det gäller ekologisk hållbarhet framskrider till exempel klimatåtgärderna i takt med att utsläppen minskar, medan förlusten av biologisk mångfald inte stannar av. Finlands ekonomi växer, men sysselsättningsgraden stiger inte. Social hållbarhet och rättvis omställning står i centrum för all hållbar omställning.

Kommentarerna konstaterade att det globalt sett är allt mer bråttom med klimatåtgärderna. Globalt sett behövs exempel på länder som med tanke på kolbudgeten kan minska utsläppen i tid och på rätt sätt. Finland har alla möjligheter att enligt dessa principer verkställa sina nationella mål att bli klimatneutralt samtidigt som landet genomför klimat- och naturåtgärder. Grön omställning är en viktig del av den ekonomiska politiken.

Det ansågs även att den nationella ekostrategin och dess genomförandeplan bör beredas snabbt enligt nationella åtaganden och EU-åtaganden. Åtgärderna bör vara bundna till tiden och vara kvantitativt sett tillräckliga. Permanent skydd ansågs vara den bästa metoden att trygga den biologiska mångfalden. I sameområdet bör skyddet genomföras genom en inkluderande process. Åtagandet att skydda gamla skogar gäller alla, även privatägda skogar. Skyddet av dessa kan genomföras med METSO-programmets verktyg, som kan kompensera privata skogsägare ekonomiska förluster. Principen att förorenaren betalar är en viktig metod att involvera den privata sektorn även i naturåtgärderna och kan till exempel verkställas genom en ny naturlag så att naturresursmarknaden inkluderas i lagen.

Det konstaterades även att det internationella politiska läget försvårar det globala arbetet med hållbar utveckling och att resultatet av presidentvalet i USA inte hjälper i arbetet. Finland har alla möjligheter att bedriva en mer ambitiös klimat- och naturpolitik. Statliga bolag bör involveras i det nationella arbetet i större utsträckning. För att fortsättningsvis ha hoppfulla framtidsutsikter behöver de unga få konkreta beslut av de nuvarande beslutsfattarna, bland annat beslut om att minska utsläppen av växthusgaser och stärka kolsänkorna, slopa stöd som är skadliga för miljön, öka skyddet av skogar och lägga fokus på klimaträttsvisan i beslutsfattandet.

Kommissionens diskussion

I diskussionen berömdes åtgärderna för att återställa forsarna i Palokki. Genomförandet av natur- och klimatmålen bör dock effektiviseras. Målen kan ofta ligga på en hållbar nivå, men genomförandet av dem framskrider inte tillräckligt fort. När det gäller att främja en hållbar ekonomisk tillväxt bör även alla andra hållbarhetsdimensioner granskas noggrannare. Som svar konstaterades det att grön omställning till exempel är en viktig del av Tillväxtförhandlingar-arbetet, som leds av Risto Murto, och att hållbar tillväxt i sig även omfattar de övriga hållbarhetsdimensionerna. Alla kan fortfarande delta i Tillväxtförhandlingar-arbetets öppna enkät till den 24 november, och alla åsikter och idéer är varmt välkomna.

Kulturens potential för att främja hållbarhetsomställningen identifieras i stor omfattning. Kultur- och konstvärlden är mycket engagerad i att främja omställningen till ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle, och detta har även återspeglats i beredningen av den kulturpolitiska redogörelsen.

En viktig metod att bidra till hållbarhetsomställningen är att spara energi. Överkonsumtionen är en av de främsta orsakerna till den planetära trippelkrisen, och även kommissionen för hållbar utveckling skulle kunna delta i att hitta lösningar till den. Företag utmanas aktivt att delta i arbetet genom undersökning. Det är viktigt att utarbeta nationella naturmål och en naturstrategi, även med tanke på att föregå med gott exempel, och att utarbeta dem på ett inkluderande sätt med beaktande av olika perspektiv. Vid styrningen av de statliga bolagen är det viktigt att bidra till införandet av vetenskapsbaserade klimatmål. Åtgärderna för att främja en grön omställning bör stärkas genom FoU.

Vid utvecklingen av matsystemet bör hänsyn även tas till EU:s försörjningsberedskap och utvecklingen av livsmedelstryggheten i och med att klimatförändringarna förändrar produktionsförhållandena, till exempel i Sydeuropa. Det är viktigt att fördela kostnaderna för nya investeringar rättvist. För närvarande saknar företag tillräckligt effektiva metoder att mäta jordbrukets utsläpp. Den cirkulära ekonomin och exempelvis skyddet av vattendrag kan förbättras genom produktion av biogas, vilket samtidigt producerar förnybar energi och minskar utsläppen.

Ungas deltagande bör ökas, framför allt i expertroller i diskussioner om ekonomi. Dessutom konstaterades detta vara förtjänt med ungas egen sakkännedom. Vid förebyggandet av de kommande generationernas skuldsättning är det också viktigt att beakta utbildningsskulden och hälsoskulden, inte enbart skulden räknad i euro. Nu berör de ekonomiska nedskärningarna på ett oroväckande sätt ungas välbefinnande. Denna utveckling bör vändas mot en övergripande hållbarhet och till att bevaka de ungas intressen genom att bättre integrera de ungas perspektiv i planeringen av statsfinanserna. Utbildningen av experter på ren omställning bör ökas så att det framtida behovet av arbetskraft kan tillgodoses. Ett välmående Finland och trygghet av de ungas ställning är mål som politiskt sett är mycket delade, men de olika partierna har olika åsikter om de bästa metoderna att uppnå dessa mål. Den nuvarande regeringen fortsätter den föregående regeringens arbete med att stärka stödet för lärande och har beslutat om olika åtgärder, till exempel för att stödja hobbyverksamhet, samt minimerat nedskärningarna i utbildningen mitt under omfattande offentliga besparingar. Investeringar görs i FoU. För att den ekologiska hållbarheten ska kunna stärkas behövs effektivare åtgärder i Finland och särskilt på global nivå. I Finland är klimatförändringarna och förlusten av biologisk mångfald problem som har identifierats gemensamt och i stor utsträckning, medan de i vissa andra länder inte betraktas som problem.

Vice ordförande Saana Ylikruuvi tackade kommissionen för samarbetet under det senaste året. Arbetet i presidiet har stärkt känslan av delaktighet. De ungas Agenda2030 och Nuoli är centrala aktörer som stöder kommissionen, och det är viktigt att de skakar och uppmuntrar de övriga medlemmarna av kommissionen att mer beslutsamt arbeta mot hållbar utveckling.

Deltagarna uppmanades att föra in eventuella obesvarade frågor i Mentimeter. Ordföranden avslutade mötet klockan 11.35.